

Otevřít se mladým výzkumníkům

(fia) – Na analýzu produktivity a efektivnosti, tržní efektivnosti a analýzu vztahů v zemědělsko-potravinářské vertikále se ve své výzkumné činnosti zaměřuje nový předseda Odboru ekonomiky, řízení, sociologie a informatiky (OERSI) České akademie zemědělských věd (ČAZV) prof. Ing. Lukáš Čechura, Ph.D., který je profesorem katedry ekonomiky České zemědělské univerzity v Praze. V poslední dekádě byl řešitelem řady výzkumných projektů – DG AGRI, OECD a Ministerstva zemědělství (MZe) – a zastával pozici poradce pro společnou zemědělskou politiku jak na národní, tak mezinárodní úrovni.

Mohl byste přiblížit odbor ekonomiky, řízení, sociologie a informatiky?

Náš odbor se zaměřuje na problematiku zemědělské ekonomiky, na strategické trendy managementu organizací, ale rovněž na problémy v oblasti sociologie a informatiky ve vztahu k zemědělství a venkovskému prostoru. Odbor OERSI měl k 31. lednu 2021 celkem 85 členů. Avšak snažíme se přilákat další mladé vědecké pracovníky, kteří mají chuť se zapojit do odborných a vědeckých aktivit našeho odboru, spolupracovat na projektech, výstupech, koncepčních materiálech pro MZe a tak dále. V současné době se primárně s kolegy z odboru zaměřujeme na témata a řešení problémů v oblastech: bioekonomika a bioekonomiky, Zemědělství 4.0, digitalizace zemědělství, kybernetiky v zemědělství, sociálního podnikání v zemědělství, generační obměny v zemědělství, udržitelnosti v podnikání a v neposlední řadě strategického managementu lidských zdrojů v organizacích.

Odbor již působí mnoho let, samotná akademie byla založena v roce 1924, v čem se práce odboru za ta léta změnila?

Ano, akademie v různých svých formách existuje již téměř 97 let, v zimě 2024 nás čeká významné jubileum, stoleté výročí od založení. Odbor OERSI se postupně vyvíjel, a to jak zaměřením své činnosti, tak složením členů. Nicméně obsahově se vždy odbor vyjadřoval k dokumentům MZe, a to jak na národní, tak mezinárodní úrovni. V současné době, vedle již řečeného, se chceme více zaměřit na interdisciplinární spolupráci v rámci našeho odboru, společné výzkumné aktivity a řešení aktuálních problémů včetně konzultantské činnosti. To vše je nyní možné díky nové řízovací lis-

tině a statutu a jednacího řádu akademie účinného od roku 2018.

Co vás vedlo ke kandidatuře na předsedu tohoto odboru?

Jako dlouhodobý člen ČAZV a našeho odboru preferuji otevření se mladým výzkumníkům, zintenzivnění práce s nimi a sdílení znalostí a zkušeností. Bohužel věkový průměr členů akademie je velmi vysoký a mladá generace nemá takovou motivaci do organizace vstupovat. To je potřeba změnit. Dále mě motivoval nevyužitý potenciál akademie.

Jste mladou posilou v předsednictvu ČAZV, které zastřešuje odbornou a vědeckou oblast ČAZV. V čem, podle vás, může předsednictvo pomoci v rozvoji jednotlivých odborů ČAZV?

Jak jsem již naznačil, rád bych odbor rozšiřoval o vědecké pracovníky, kteří se chtějí zapojit a spolupracovat s námi na organizaci akcí, jako byl například Kongres zemědělských ekonomů (EAAE) či projekt Dětské zemědělské univerzity, kterou OERSI za ČAZV zastřešuje. Nyní jsme vytvořili či připravujeme nové komise, a to Komisi managementu a strategického rozvoje lidských zdrojů v zemědělství a Komisi aplikované bioekonomiky a v blízké budoucnosti chceme aktivizovat i Komisi agrární politiky a Právní komisi. Rád bych zajistil stabilitu celého odboru OERSI ve funkci poradního orgánu MZe ČR v oblasti zemědělské politiky, strategického managementu organizací, sociologie a informatiky a zvýšil všeobecného povědomí o činnosti celé ČAZV jakožto inovativní organizace, která sleduje a reflektuje ve své činnosti aktuální trendy v celém zaměření OERSI. Dále bych chtěl přispět k budování značky ČAZV jakožto důležitých vědecké organizace a k prezentaci společných zájmů a vztupů OERSI a ČAZV.

■ Otázky pro ...

... prof. Ing. Lukáše Čechuru, Ph.D., předsedu Odboru ekonomiky, řízení, sociologie a informatiky České akademie zemědělských věd

OERSI je garantem vědeckého zemědělského impaktovaného časopisu Agricultural Economics. Jak byste zhodnotil úroveň a možnosti dalšího rozvoje tohoto časopisu?

Jsem velmi rád, že úroveň vědeckého časopisu Agricultural Economics kontinuálně roste, a to lze spatřovat nejenom v rostoucí výši impakt faktoru, tedy zvyšující se citovaností článků uveřejněných v tomto časopise, ale také ve struktuře článků a v rostoucím zájmu autorů z celého světa.

Časopis Agricultural Economics je aktuálně jedním z nejvýznamnějších impaktovaných časopisů na poli zemědělské ekonomiky na evropské úrovni. Jaký je aktuální impakt faktor a jak časově náročné je recenzní řízení?

Výše impakt faktoru pro rok 2020 udávána Web of Science je 1,711. Recenzní řízení všech časopisů vydávaných ČAZV, a tedy i Agricultural Economics, je založeno na standardních a precizně nastavených redakčních procesech, lhuťkách a jednoznačně stanovených etických kodexech pro autory, lektory i editory či koeditory. V roce 2018 přešel vydava-

telský dům ČAZV na tzv. double blind proces (tj. identita autorů utajena před recenzenty a naopak), což byl jeden z kroků, který umožnil rozvoj jednotlivých časopisů, zvýšil zájem autorů včetně citovanosti. Do recenzních řízení jsme více zapojili zahraniční lektory a u každého článku jsou minimálně dva relevantní posudky. Průměrná délka od přijetí článku do recenzního řízení po jeho případnou akceptaci a otištění je přibližně tři měsíce. Velmi pozitivně hodnotím tzv. In Press, kde jsou zveřejňovány abstrakty ihned po akceptování a také Online First, kdy již připravené finální akceptované články jsou k dispozici, jen bez stanovení issue/stran. Nicméně oba postupy pomáhají k prezentaci těchto článků a zvyšují možnost být citován např. v zahraničí. Věřím, že i nadále se našemu časopisu povede. Primární je aktivně pracovat v rámci redakční rady.

Jakým směrem by se měla vydat celá ČAZV v novém volebním období?

Z mého pohledu by se aktivity ČAZV měly rozvíjet ve třech oblastech – vědecká a odborná činnost, diseminace a popularizace výsledků vědecké a odborné činnosti a edukace. V rámci vědecké a odborné činnosti je zejména nutné sledovat vědecké trendy, aktivně se podílet na mezinárodních projektech, podporovat multidisciplinární přístup v rámci akademie a vytvářet informační základy pro členy akademie. Dále, předávat významné výsledky národního a mezinárodního výzkumu do zemědělské praxe takovým způsobem, aby došlo k vyššímu a rychlejšímu uplatnění v širším spektru zemědělských subjektů. K tomu bych navrhol vytvořit inovační platformu napříč odbory ČAZV. Popularizace a edukace dále podpoří obecné povědomí o akademii a měnící se podobě zemědělství a jeho roli ve společnosti.

Jaké aktivity chystá odbor OERSI v letošním a příštím roce?

Nyní jsme se podíleli na organizaci Kongresu evropských zemědělských ekonomů, jenž i přes to, že byl o rok posunut z důvodu covid-19 a nyní byl realizován online, se těšil velkému zájmu širokého spektra účastníků z celého světa. Dále se zaměříme na spolupráci na Dětské zemědělské univerzitě a rozvoji aktivit v nově zřízených a aktivizovaných komisích.

Aktuálně se pozornost ubírá k novým vědním oborům, jako je například bioekonomika. Jaký je vztah bioekonomiky a zemědělství?

Problematika zajišťování potravin, využívání přírodních zdrojů udržitelným způsobem, znečištění životního prostředí či přizpůsobování se změnám klimatu jsou hlavním důvodem vzniku bioekonomiky, jejímž základem je mimo jiné zemědělství, lesnictví, akvakultura, potravinářský průmysl atd. Jde o obor, jehož základním stavebním kamenem jsou biologicky obnovitelné zdroje a který zdůrazňuje nutnost koncepčního, dlouhodobého a mezioborového přístupu k řešeným otázkám.

Souvisí s bioekonomikou precizní zemědělství? V čem spatřujete jeho budoucnost?

Ano, bioekonomika s precizním zemědělstvím velmi úzce souvisí. Precizní zemědělství, jakožto určitý kompletní soubor metodik, je orientováno na zemědělskou produkci, její kvalitu a množství, přičemž jsou současně sledovány a hodnoceny jednotlivé vstupy, ale i následný vliv na životní prostředí, klima atd. Udržitelnosti, nejen zemědělské produkce, se zabývá i bioekonomika.

Stejně jako průmysl je i zemědělství jednou z klíčových oblastí zavádění smart technologií. Ja-

kým způsobem ČAZV přispívá k rozvoji Zemědělství 4.0?

V zemědělství se čím dál ve větší míře uplatňují a budou uplatňovat nové technologie, robotizace, digitalizace, využití potenciálu informací obsažených ve velkých objemech dat a inovativní postupy. Dochází k významným spillover efektům z jiných odvětví národního hospodářství, a to v rychlejší míře v odvětvích zemědělské činnosti, které mají průmyslovější charakter. Akademie se snaží tyto trendy sledovat, analyzovat a v určité míře i předávat do zemědělské praxe. Nicméně, jak jsem již zmínil, tyto aktivity je potřeba v rámci akademie více systematizovat a především zintenzivnit.

Současným trendem organizací je CSR (společenská odpovědnost) a udržitelnost. Jak se těmito tématy zabýváte v OERSI?

Integraci sociálních, ekonomických a ekologických hledisek v rámci CSR do běžného fungování každé organizace považují za velmi důležitou. Pokud vím, touto problematikou se zabývala i samotná ČAZV a řadu doporučených zásad do svého fungování již implementovala.

Jaké je postavení OERSI avzdělávání?

Problematice odborného vzdělávání v zemědělství se OERSI věnuje již delší dobu. V minulosti se například v gesci odboru uskutčnilo rozšířené zasedání předsednictva ČAZV na téma „Problematika odborného vzdělávání v oboru zemědělství“. Těto oblasti se chceme i nadále věnovat a svou činností, respektive činností jednotlivých komisí, více upozornit na aktuální potřeby a trendy ve vzdělávání v zemědělství. Jednotlivé komise OERSI již mají v této oblasti vypracovány předběžné plány (například výzkumy, monografie apod.). ■

V rybnících chybí voda Meruňky jsou v ohrožení

(fia, čtk) – Třeboňským rybářům chybí kvůli suchu v rybnících zhruba třetina vody. Když se situace nezlepší, ovlivní to množství rybní násad a produkci. Rybáři teď končí s jarními výlovy, z nichž čekají 200 tun tržních ryb. Na Velikonoce budou na třeboňských sádkách prodávat kilogram kaprů za 98 korun, stejně jako o Vánocích. Uvedl to koncem března předseda představenstva Rybářství Třeboň Josef Malecha.

„Je strašně sucho. Řekl bych, že je to jedno z nekritičtějších jar za strašně dlouho. V rybnících nám chybí zhruba jedna třetina z běžné zadržované objemu vody. Jestli se tento stav významně nezlepší, tak budeme zazívat jedno z nejsušších jarních období,“ míní Malecha.

Rybářství Třeboň má proti jiným výhodu, protože využívá Zlatou stoku, umělý vodní kanál napájející rybníční soustavu. Potřebuje, aby bylo dost vody v řece Lužnice a na jezu Pilař. Právě i tam je teď ale vody proti jiným rybníkům méně. „Pro nás je teď Zlatá stoka největší výhodou. V nížinách chyběl sníh. Jediný, který krajinu zásoboval vodou, byl v Novohradských horách, v našem případě přes Lužnici a Zlatou stoku,“ řekl Malecha.

Bude-li sucho pokračovat, budou muset rybáři přizpůsobit množství rybní násad v rybnících. Obsádku do nich dávají postupně. „Ještě máme prostor se rozhodnout, že někde ubereme, jinde přidáme. Ale když není voda, má to vždy zásadní vliv na produkci,“ doplnil Malecha.

Ve druhé polovině jsou třeboňští rybáři s jarními výlovy, jež zahájili v únoru. Výnos bude zhruba 200 tun tržních ryb. Vylovili již velké rybníky jako Opatovický nebo Naděje. „Teď lovíme jenom násadu, to znamená mladé ryby, pro potřeby nasazení rybníků. Na rybní líně začínáme s výtěrem štiky,“ poznamenal. Kvůli suchu a horkým létům posledních let kupuje Rybářství Třeboň postupně dmychadla, která oksylují vodu. Zatím jich má deset, na různých sádkách. Firma je používá hlavně v létě, ale i při podzimních výloveh. Díky dmychadlům mají ryby i lepší podmínky, již dříve řekl vedoucí technik chovu ryb třeboňského rybářství Zdeněk Eisert. Rybářství Třeboň je největší producent sladkovodních ryb v Evropě. ■

(fia) – Letošní úroda meruňek kvůli počasí v ohrožení. Důvodem je podle odborníků z Ústavu ovocnictví Zahradnické fakulty Mendelovy univerzity v Lednici velké množství slunečního svitu v lednu a únoru i velké rozdíly mezi denními a nočními teplotami, které jsou na jihu Moravy v minulých dnech.

Podle předsedy Ovocnářské unie Martina Ludvíka mohly tyto ovoce ohrozit i mrazíky z minulých dnů.

„U některých druhů meruňek skončilo období zimního klidu už v průběhu prosince. U dalších pak v průběhu ledna, což je také nezvykle brzy. Oproti loňsku pak v průměru o 15 až 20 dní dříve,“ sdělil Tomáš Nečas z Ústavu ovocnictví.

Špatný vliv má na stromy i sucho, kdy srážky od počátku roku dosahují kritické úrovně 26,3 milimetru oproti dlouhodobému normálu 73 milimetrů. Dalším faktorem pak je nezvyklá intenzita slunečního svitu, který ovlivňuje rašení pupenů. Zatímco v posledních třech letech dosahoval počet hodin slunečního svitu v lednu a únoru 114,9 hodiny, letos to bylo 210,7 hodiny. „Zásadním kritickým faktorem jsou teplotní rozdíly mezi denními a nočními teplotami, které již v současném stadiu narašení květních pupenů navozují u náchylnějších odrůd stav šokového poškození generativních orgánů květů. Podle našich výsledků dochází v současné době k poškození u skupiny odrůd pří-

bužných odrůd Velkopavlovická až na úroveň více než 80 procent poškození květů, u většiny ostatních odrůd dosahuje poškození květů 40 až 60 procent a zcela výjimečně u některých odrůd prozatím na úrovni relativně bezpečných 20 procent,“ dodal Nečas. Poškození se týká i mandloní, a to zejména tam, kde v noci klesaly na začátku týdne teploty až devět stupňů pod bod mrazu. „Bohužel čas do bezpečného období v periodě zrání meruňek je ještě dlouhý a průběh počasí je při současném vlivu klimatických změn nevyzpytatelný, proto se lze domnívat, že úroda oblíbených meruňek, broskvoni či mandloní je stejně jako naposledy v roce 2020 v ohrožení,“ dodal Nečas. ■